

Vlado Augustin*, vlado.augustin@czs.si

Označevanje čebelje matice

Razvoj čebeljega panja s premičnim satjem je omogočil temeljito raziskovanje dogajanja v čebelji družini. To je povzročilo uvajanje novih tehnologij in opravil v čebelarstvu, katerih cilj je bil povečati donos medu in s tem ekonomičnost te kmetijske panoge. Eno izmed teh pomembnih opravil je tudi označevanje čebelje matice.

Matice označujemo iz več razlogov:

- matico, ki smo jo označili z ustrezno barvo, veliko lažje najdemo v množici čebel,
- po barvi lahko ugotovimo, koliko je matica stara oz. katerega leta je bila izležena,
- če v panju opazimo neoznačeno matico, tako ugotovimo, da jo je čebelja družina zamenjala.

Označevanje matice je zelo pomembno pri nekaterih opravilih v čebelji družini, še posebej pri premeščanju zaleženih satov iz plodišča v medišče v AŽ-panju, pri vzreji matic in pri izvajanju apitehničnih ukrepov (izdelava narejencev in ometencev). Pri vseh teh opravilih je namreč treba najprej poiskati matico.

Vsekakor je označevanje matice občutljivo opravilo, saj za to potrebujemo mirno roko in veliko potrpljenja. Starejši čebelarji to delo izvajajo rutinsko in pri tem nimajo nikakršnih težav, mlajši čebelarji pa za označevanje matice potrebujejo predvsem vztrajnost in veliko vaje. Če vaše matice še niso označene, priporočamo, da se za to opravilo odločite ob enem izmed prvih aprilskih pregledov, v obdobju cvetenja divje češnje, ko družine še niso tako močne. V panju moramo najprej poiskati matico. To je najlažje dopoldne, saj je v tem obdobju dneva največ pašnih čebel zunaj panja. Matica se največkrat zadržuje na stranskih satih zalege na vzhodni strani panja. Ko jo iščemo na zaleženem satu, se nam zelo rada odmakne na senčno stran, zato moramo sat obračati, mlade matice pa zelo rade pobegnejo celo na stene panja. Panje, v katerih ne najdemo matice, si zapišemo, da jo bomo poiskali in označili ob naslednjem kontrolnem pregledu.

Matice označujemo na več načinov. Pri enostavnih načinih, kot je barvanje matice na satu s čopičem, je barvanje prej škodljivo kot koristno. Pri tem načinu matice največkrat ne moremo označiti samo

na oprsju, ampak jo označimo tudi po glavi in drugih delih telesa, to pa je pogosto vzrok, da jo čebele takoj izločijo iz svoje bližine.

Matico označujemo na hrbtni strani oprsja. Za označevanje imamo na voljo več različnih pripomočkov. V trgovinah s čebelarstvo opremo lahko kupimo okrogel mrežast pokrovček s premerom 4 cm. Z njim matico narahlo pritisnemo na sat in jo skozi mrežico označimo. Za označevanje lahko kupimo tudi posebne klešče z mehko peno, ki jih je skonstruiral Karl Jenter in ki jih lahko uporabljamo tudi za prirezovanje njenega krilca. Matico na satu ujamemo s sesalno cevko in jo položimo na mehko peno klešč, s katerimi jo objamemo čez oprsje. Z vijakom klešč uravnavamo nastavitev stiska na oprsje matice. Ko je matica vpeta, klešče prislonimo na rob, tako da je matica v zraku. Ker imamo prosti obe roki, lahko matico preprosto označimo ali ji prirežemo krilce.

Pri označevanju matice si lahko pomagamo tudi s plastično označevalno cevjo z ozko režo na vrhu, ki omogoča preprosto fiksiranje in označitev matice. Vijak, s katerim plastični bat s peno potiskamo po cevi, omogoča natančno individualno nastavitev bata. Pena na plastičnem batu zavaruje matico, da je ne poškodujemo, ko jo z batom narahlo potisnemo ob režo. Ko je matica naravnana v reži, jo označimo.

V čebelarških trgovinah lahko kupimo nov in inovativen pripomoček za označevanje matic, t. i. »one hand queen catcher«. Gre za plastično škatlino, ki jo povežemo na sat in vanjo ulovimo matico. Škatlico zapremo s pokrovčkom v obliki maticne rešetke in tako omogočimo čebelam, ki smo jih nenamerno ulovili skupaj z matico, da odletijo. Matico fiksiramo tako, da jo s plastičnim batom s peno potisnemo ob maticno rešetko, ter jo označimo.

Nekoliko spretnjši čebelarji pri označevanju matice najbolj zaupajo svojim prstom. Matico primejo med tri prste leve roke tako, da je zadek zunaj dosega prstov, prosto desno roko pa uporabijo za označevanje. Za to je potrebno nekoliko vaje s troti, vendar se nam ta spretnost zelo hitro obrestuje.

Pripomoček za označevanje matic

Foto: Internet

* svetovalec JSSČ za tehnologijo čebelarjenja

Matico označimo z barvo, ki mora biti brez izrazitega vonja in se mora razmeroma hitro sušiti. Še ne dolgo tega smo čebelarji za ta namen uporabljali barvo na akrilni osnovi, v zadnjem času pa za označevanje matic uporabljamo posebna pisala, katerih uporaba je zelo preprosta. Ta vsebujejo barvo na vodni osnovi, ki se hitro suši. Slaba lastnost takšnega označevanja je, da čebele tako naneseno barvo sčasoma zdrgnejo z matice in ta je spet brez oznake. Namesto barve zato čebelarji dandanes vse pogosteje uporabljajo oštevilčene opalitne ploščice, ki jih s šelakom ali še bolje s sekundnim lepilom v gelu prilepimo na hrbtni del oprsja. Svetujem vam uporabo fluorescenčnih opalnitnih ploščic, kajti matica s takšno ploščico bo vidna tudi za čebelarja z nekoliko večjo dioptrijo.

Ker smo čebelarji organizirani in združeni na svetovni ravni, ker medsebojno komuniciramo, menja-

mo matice in roje ter trgujemo z njimi, je za označevanje matic na mednarodni ravni sprejeta barvna lestvica letnega razporeda barv za ta namen.

Čeprav nam označevanje matic vzame kar nekaj časa, se nam to pozneje obrestuje, kajti vsa naslednja čebelarska opravila, pri katerih moramo poiskati matico, bomo opravili veliko hitreje in z manj nepotrebnega brskanja po panju. ■

Barvna lestvica za označevanje matic

Barva	Leto, ki se konča s številom
bela	1,6
rumena	2,7
zelena	4,9
rdeča	3,8
modra	0,5

Označevanje alergenov po novem

Andreja Kandolf Borovšak*, andreja.kandolf@czs.si

Konec minulega leta je začela veljati Uredba (EU) št. 1169/2011 o zagotavljanju informacij o živilih porabnikom, s tem pa je prenehala veljati do zdaj veljavna zakonodaja o označevanju živil, natančnejše Pravilnik o splošnem označevanju predpakiranih živil. Poglavitna sprememba pri označevanju je, da je po novem predpisana velikost črk na nalepkah. Vse oznake na živilu (izjema je označevanje številke za neto količino) morajo biti velike vsaj **1,2 mm**, o čemer smo že pisali. Poleg tega je ena izmed novosti tudi označevanje alergenov.

Tako je treba označiti vsako sestavino ali pomožno tehnološko sredstvo, navedeno v seznamu v Prilogi II omenjene uredbe ali pridobljeno iz snovi ali proizvoda s seznama v Prilogi II, ki povzročata alergije ali preobčutljivosti, in je bilo uporabljeno v proizvodnji ali pri pripravi živila, zato ga vsebuje tudi končni proizvod, čeprav v spremenjeni obliki.

Ime snovi iz Priloge II mora biti poudarjeno z vrsto pisave, tako da se to jasno razlikuje od preostalega seznama snovi, na primer po črkah, stilu ali barvi ozadja.

Če seznama sestavin ni, potem je treba zapisati besedo »vsebuje«, za njo pa ime snovi ali proizvoda iz Priloge II.

Na seznamu Priloge II so med drugimi zapisane tudi te sestavine:

- **arašidi** (kikiriki) in proizvodi iz njih;
- **oreški**, in sicer mandlji (*Amygdalus communis* L.), lešniki (*Corylus avellana*), orehi (*Juglans regia*), indijski oreščki (*Anacardium occidentale*), ameriški orehi (*Carya illinoensis* (Wangenh. K. Koch), brazilski oreščki (*Bertholletia excelsa*), pistacija (*Pistacia vera*), makadamija ali orehi Queensland (*Macadamia ternifolia*) ter proizvodi iz njih, z izjemo oreškov, ki jih uporabljamo za alkoholne destilate, vključno z etilnim alkoholom kmetijskega izvora;
- **žveplov dioksid in sulfiti v koncentraciji več kot 10 mg/kg** ali 10 mg/l glede na skupni SO₂; izračunani so za proizvode, ki so pripravljani za uživanje ali obnovljeni v skladu z navodili proizvajalcev.

* Mag., svetovalka JSSČ za zagotavljanje varne hrane

DOLINŠEK MARJAN S.P.,
IZDELAVA ČEBELARSKE OPREME,
MD OPREMA

Gladež 27
1411 Izlake
mobi: 041 985 313 po 15 ur
tel.: 05 973 05 36
e-mail: dolinsek.marjan@gmail.com

Pri nas izdelujemo dve velikosti ometalnikov
in sončne topilnike iz nerjavne pločevine po
ugodnih cenah.